

Peníze z Bruselu

27.října 2005 Magdalena Frischová

Není asi nikdo, kdo by za poslední rok nezaslechl zaklínadlo - „peníze z Bruselu“. Může se vyskytovat v různých obměnách a může být tu více, tu méně naléhavě vyslovováno, pořád však bude znamenat možnost získání něčeho navíc, co bychom bez Evropské unie neměli.

Jako všechno, co se týká peněz, ani toto téma není jednoduché. Otázky týkající se fondů EU, žádosti o příspěvky z nich, spolufinancování, patří mezi jedny z nejčastějších, se kterými se při své práci v Evropském parlamentu setkávám.

Pro čerpání příspěvků, nejen do České republiky, je velmi důležitý rozpočet EU. Ten nejaktuálnější, tedy rozpočet 2007–2013, však zatím schválen nebyl. Co to znamená? V případech, kdy nedojde ke schválení nového rozpočtu, se postupuje podle tzv. provizorního rozpočtu, který je více méně podobný rozpočtu starému. Ve stávající situaci toto pravidlo vyhovuje zejména starým členským zemím. Velkým problémem při schvalování nového rozpočtu se ukázala být otázka výše příspěvků členských zemí, kdy šestice těch nejvyspělejších (Velká Británie, Německo, Francie, Nizozemí, Itálie a Švédsko) prosazovala příspěvky ve výši 1 % HDP členské země ročně a většina menších zemí výši 1,14 %. Bylo sice dosaženo kompromisu v tom, že rozpočet bude tvořit 1,06 % HDP EU, ale Komise má k tomuto kompromisu výhrady.

Další výhrady a spory lze očekávat ohledně určení rozpočtových příjmů. EU může fungovat i s menším rozpočtem ve vztahu k HDP, musí však nutně reformovat výdajovou stránku rozpočtu, kdy např. podpora neefektivní výroby v některých členských zemích je jednoznačnou ukázkou stavu, který vyhovuje pouze velmi malé menšině na úkor zbytku EU. Staré členské země na jednu stranu tlačí na snížení přidělů do rozpočtu EU, ale na druhou stranu na zachování podpor a výhod, které z tohoto rozpočtu získávají. Z toho jednoznačně plyne, že při prosazení jejich představ by to byly právě malé a nové členské státy, které by prodělaly nejvíce. Ohrožena je zejména další podpora regionálního rozvoje a čerpání prostředků kohezních fondů, tedy oblastí, na jejichž pokračování má Česká republika v současné době výrazný zájem.

Cílem ČR by však nemělo být konkrétní číslo, ale stav, kdy budeme tzv. čistým příjemcem, tj. kdy příspěvek ČR bude nižší, než kolik bude naše země z EU dostávat. Myslím si, že nejde o nespravedlivý požadavek. Rozdělení Evropy po druhé světové válce na země západního a východního bloku a masivní pomoc Spojených států, nejen v rámci Marshallova plánu, vedla k nebyvalému růstu prosperity západní Evropy. Nejvýrazněji je to vidět na Německu, které zcela přebudovalo svoji ekonomiku a stalo se jednou z největších světových ekonomik. Také životní a ekonomická úroveň Francie a středomořských členských zemí se díky EU a jejímu přerozdělování podstatně zvýšila. Ochota západoevropských zemí podílet se na růstu nových členských států však má dnes své meze. Ve Francii, Británii, Belgii, Německu, Holandsku, ale i v dalších zemích, sílí názory, že přispívají do společné kasy příliš mnoho a přitom se zároveň stávají oběťmi konkurence ze střední a východní Evropy.

To vše vytváří tlak na omezení přerozdělování ve prospěch nových členských zemí a tyto země si pak budou v budoucnu nuceny pomoci samy. Česká republika proto musí být na změny, které ve financování Evropské unie dříve nebo později nastanou, připravena, a to nejlépe tak, že se nebude spoléhat pouze na evropské příspěvky, ačkoli by bylo velkou chybou je nevyužívat, ale bude v rámci EU programově posilovat svoji konkurenceschopnost.